

Consiliul pentru Egalitate și organizațiile societății civile solicită Comisiilor parlamentare să accepte amendamentele formulate de către aceștia la definitivarea proiectului de lege 304/2022

Noi, semnatarii acestui apel salutăm decizia autorităților de a îmbunătăți cadrul legal privind asigurarea egalității și de fortificare a capacităților Consiliului pentru Egalitate, votând la 6 octombrie 2022, în primă lectură [proiectul de lege 304/2022](#). Cu toate acestea, rămânem îngrijorați de ignorarea unui șir de amendamente propuse de semnatari, elaborate în scopul alinierii legislației naționale la standardele europene și de implementare a recomandărilor organismelor internaționale.

Proiectul reprezintă un set de amendamente la Codul Contravențional, Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, Legea nr. 298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, menite să elimine deficiențele legislative depistate pe parcursul celor 10 ani de implementare.

În primă lectură Parlamentul a votat proiectul de lege în varianta propusă de Ministerul Justiției, fără a organiza consultări publice deschise pentru societatea civilă, motiv pentru care pentru lectura a doua Consiliul pentru Egalitate și organizațiile societății civile recomandă:

- 1. Completarea mandatului Consiliului pentru egalitate în ceea ce privește constatarea și sancționarea contravențiilor pentru a asigura eficacitatea mecanismului de aplicare a legii.** Dacă victima dorește să obțină o sancționare a persoanei vinovate, trebuie să se adreseze Consiliului care este agentul constatator pentru fapte contravenționale de discriminare și care urmează să trimită cauza în instanța de judecată pentru aplicarea sancțiunii. În cazul în care victima faptei de discriminare vrea să obțină constatarea faptei de discriminare și sancțiune contravențională și daune morale, aceasta trebuie să depună o cerere atât la Consiliu, cât și în instanța de judecată. Victima discriminării este pusă în fața unui mecanism greoi și complicat, greu accesibil unor persoane care nu beneficiază de reprezentare juridică. Consiliul European, de asemenea, consideră oportun de a împuternici Consiliul pentru egalitate să aplice sancțiuni financiare eficiente în mod direct, proporționale și disuasive, fără a merge în instanță pentru asigurarea aplicării sancțiunilor.
- 2. Acordarea de competențe Consiliului pentru egalitate de a sesiza Curtea Constituțională în cazul identificării unor prevederi legislative discriminatorii.** Sarcina Consiliului de a asigura controlul asupra legislației naționale și a politicilor ce pot include prevederi discriminatorii nu este însoțită de instrumente legale suficiente. De drept, prevederile discriminatorii interferează cu Constituția și sunt pasibile controlului constituționalității în fața Curții Constituționale. Deși la nivel național majoritatea actorilor justiției pot ridica excepția de neconstituționalitate, inclusiv avocații sau Ombudsmanul, Consiliul continuă să fie exceptat de dreptul de a iniția controlul constituționalității asupra prevederilor potențial discriminatorii, fapt ce împiedică eliminarea neîntârziată a prevederilor defectuoase. Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (CERI) în raportul

privind Republica Moldova, în cadrul celui de-al cincilea ciclu de monitorizare, recomandă acordarea Consiliului pentru egalitate dreptul de a sesiza Curtea Constituțională (pct. 4).

3. **Acordarea Consiliului pentru egalitate a dreptului să efectueze vizite de documentare și monitorizare a faptelor care formează obiectul plângerii în scopul monitorizării modului de executare a prescripțiilor/recomandărilor formulate.** Vizitele de documentare sunt necesare pentru a constata neexecutarea prescripțiilor Consiliului și obligațiilor asumate prin acordurile de conciliere, fapte ce constituie contravenția prevăzută de art. 71² din Codul contravențional (Împiedicarea activității Consiliului pentru egalitate). Din acest motiv, se impune posibilitatea efectuării de către Consiliu a vizitelor de documentare și în cadrul procesului de monitorizare, nu doar în procesul de examinare a obiectului plângerii.
4. **Dreptul Consiliului pentru egalitate de a desfășura audieri de către cel puțin un membru al Consiliului.** Audierile sunt doar o metodă de colectare a probelor, iar deciziile sunt adoptate în cadrul ședințelor de deliberare la care participă toți membrii. În cazul dat nu are incidență principiul transparenței procedurii.
5. **Asigurarea Consiliului pentru egalitate cu resurse financiare suficiente pentru creșterea salarială a personalului în scopul prevenirii fluxului și deficitului de resurse umane.** Raportul Consiliului pentru egalitate pentru anul 2021, prevede o rată de ocupare de 65% din numărul total de unități. Deficitul de personal se explică prin migrația personalului, dar și prin interesul scăzut al specialiștilor față de funcțiile vacante pentru care se anunță concurs, motivat de salarizarea mică în raport cu gradul înalt de complexitate pentru munca desfășurată. Suplinirea numărului de personal fără o majorare salarială, nu poate fi considerată și raportată ca o implementare a recomandărilor de fortificare a capacităților Consiliului și de asigurare cu personal, formulate anterior de unele mecanisme internaționale.
6. **Introducerea măsurilor de combatere a hărțuirii sexuale în câmpul muncii și anume:** (i) introducerea obligației de a stipula în acordurile colective de muncă clauze menite să reducă/excludă manifestări de hărțuire în câmpul muncii; (ii) introducerea obligației de a întreprinde măsuri ce vin să prevină hărțuirea sexuală la locul de muncă; (iii) elaborarea și aprobarea ghidului practic pentru angajatori/angajatoare ce va încorpora acțiuni și instrumente specifice de creare a unui mediu de lucru fără discriminare, abuzuri și hărțuire; (iv) organizarea anuală a instruirilor privind fenomenul hărțuirii sexuale de către Inspectoratul de Stat al Muncii în cadrul companiilor mari din Moldova.

În acest sens, Consiliul pentru egalitate și organizațiile societății civile reiterează importanța definitivării proiectului de lege nr. 304/2022 și acceptarea amendamentelor formulate de către acestea, precum și a recomandărilor organizațiilor internaționale (Recomandările formulate de Comitetul ONU pentru Drepturile Omului, în cadrul ciclului II și III al [Evaluării Periodice Universale](#) din 2016 și 2021, [Comitetul ONU pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare a femeilor](#), [Comitetul ONU pentru Eliminarea Discriminării Rasiale](#), [Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței](#) (CERI) a Consiliului Europei etc.) care vor duce la eficientizarea mecanismului de prevenire și combatere a discriminării și responsabilizării făptuitorilor. Setul comprehensiv de propuneri, prezentat anterior Parlamentului, de către Consiliul pentru egalitate și societatea civilă îl susținem integral și anexăm la prezentul apel.

Consiliul pentru egalitate și organizațiile societății civile îndeamnă organizațiile internaționale și partenerii de dezvoltare să atragă atenția asupra procesului de definitivare a proiectului de lege nr. 304/2022 în conformitate cu standardele internaționale.

Astfel, semnatarii, solicită:

- Definitivarea proiectului de lege nr. 304/2022 de revizuire a cadrului normativ privind nediscriminarea și asigurarea egalității în conformitate cu recomandările formulate pe marginea acestuia de organizațiile naționale și internaționale.
- Publicarea variantei finale a proiectului de lege nr. 304/2016 pe pagina web a Parlamentului, în timp util înainte de transmitere spre lectură a doua.

Organizații și autorități semnatare:

- 1) Coaliția pentru Incluziune și Nediscriminare
- 2) Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (Consiliul pentru egalitate)
- 3) Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)
- 4) AO Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)
- 5) Asociația „Promo-LEX”
- 6) AO Centrul de Informații „GENDERDOC-M”
- 7) Ana Furtună
- 8) AO Uniunea Organizațiilor Invalizilor din RM
- 9) AO Asociația de Reabilitare a Invalizilor din RM
- 10) AO Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM)
- 11) AO Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD)
- 12) Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din R.M.
- 13) Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități (AOPD)
- 14) AO Keystone Moldova
- 15) AO Inițiativa Pozitivă
- 16) AO Institutul pentru Drepturile Omului (IDOM)
- 17) Centrul pentru Drepturile Romilor
- 18) Asociația Obștească ”Azi”, Cahul
- 19) AO ”Pas cu Pas”, regiunea Sud
- 20) AO ”Părinți solidari”
- 21) Alina Calugher
- 22) Congresul Național al Ucrainenilor din Moldova
- 23) Centrul de Asistență Socială ”Casa Speranțelor”
- 24) AO ” AB INITIO-PENTRU O SOCIETATE PROSPERĂ”
- 25) Centrul de Justiție Socială ECHITATE
- 26) Elena Rățoi
- 27) Alianța pentru Abilitarea Economică a Femeilor din Republica Moldova

Apelul este deschis pentru subsemnare! E-mail: secretariat.cin@gmail.com